

lui Gorki, privind compatibilitatea relativă a moralei și dreptului, mi se pare deosebit de prețioasă. Sufletește, omul pendulează între normele moralei și cele ale dreptului, iar hotărârile și acțiunile lui subiective par a obiectiva, a da substanță acordului și dezacordului dintre aceste două sfere de norme. Însoțitoarea lui Pitirim îl trădează pe acesta, pentru promisiunea unei vieți liniștite, între oameni mai puțin intransigenți, și poate mai neînțelegători, căci se măsoară unii pe alții „doar cu măsura propriilor lor necazuri”, dar tocmai de aceea niciodată neiertători.

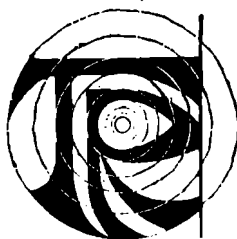
Nutrind conștiința păcatului și a ispășirii lui prin suferință, Pitirim este, prin excelență, neiertătorul. Despre el, Sofia Markovna spune că „îndrăgește suferința, pentru că îi dă dreptul să se războne”, intuind, astfel, sufletul viciat al Bătrînului. Dealtfel, ideea generală a piesei este că intransigența moralei creștine viciază relațiile de conviețuire dintre oameni (atât de departe de a fi perfecte, dar îndeajuns de puternice, se știe), creînd așa-zisul fenomen de respingere; dar, ca la orice organism viu, această respingere se face copiindu-l structural pe intrus; teroarei și crimei li se va răspunde prin teroare și crimă. Desigur, formula de mai sus, e, într-un anumit sens, biologizantă, dar ea corespunde concepției vitaliste, pe care o avea Gorki despre societate în anul 1915, cînd a scris piesa. Concepție din care pornea și atitudinea sa polemică față de aceea creștin ortodoxă, a ispășirii păcatului prin suferință, pe care Dostoievski o ilustrase atât de convingător în *Crimă și pedeapsă*. Din păcate, argumentele lui Gorki, chiar dacă nu sînt false, sînt parțiale — și ce argumente poate avea un scriitor, decît personajele sale? Adevărul nu suferă rostirea sa parțială, căci nu există jumătăți de adevăr, ci doar fapte fără consecințe, ce intră în bogata lume a cazuisticii care-și așteaptă rezolvările. Așa cum am spus, Bătrînul Pitirim este doar reprezentantul unui zeu terifiant; pentru noi, un caz patologic monstruos; iar Ivan Vasilievici Mastakov, care își răscumpără crima (reală, fictivă?) printr-o muncă onestă, pusă în slujba semenilor, se vedește a fi un suflet mult prea slab, și nu găsește altă soluție de a ieși din impas, decît sinuciderea. Desigur că și în felul acesta „vrabia” poate să scape din miinile lui Pitirim, dar ea nu va rămîne, pentru noi, decît o simplă vrabie.

Nu vom găsi, așadar, în această piesă un „cer metafizic” (ca să utilizăm formula lui Lucian Blaga), însă vom găsi îndeajuns de multe observații realiste asupra complicatelor fețe ale sufletului omenesc. În această cheie, a realismului, a fost

conceptul și spectacolul Teatrului Mic Academic din Moscova, în regia lui Aleksei Șatrov. Un realism monumental, am spune. Scenele au o plastică deosebit de viguroasă și de dinamică; dar nu precipitat, ci doar egal și puternic ne pare a fi timpul ce măsoară și umple evenimentele. Iar aceste evenimente, aceste fapte, aceste scene, dacă nu au măreție, au masivitate; în consens, dealtfel, cu spiritul operei. Tensiunea crește în același ritm egal și amplu, de la scenă la scenă, pînă la deznodămînt.

Jocul actorilor lasă o puternică impresie de vitalitate greoaie și agresivă. Bătrînul Pitirim dă ocol, ca un lup, gospodăriei, cu ochi îngustați și răi; are, însă, mișcările măsurate și liniștite ale celui ce a sosit să făptuiască ceva implacabil, iar risul lui are ceva sardonice. Această imagine a răului aparține lui M. Tariov. Fata, ucenica, în interpretarea actriței G. Bukanova, e masivă, greoaie, cu privirile piezișe, pătrunzătoare, pînditoare, izbucnind uneori cu o senzualitate frustă și sălbatică.

Constantin RADU-MARIA

Cîteva premiere

● Adaptarea după piesa **Eu sint tatăl copiilor**, de Angela Bocancea, difuzată recent în premieră radiofonică, propune — sub forma unei drame „de inimă” — o dezbateră gravă în sfera conștiinței, cercetarea unor destine, a unor evoluții umane determinate de opțiuni diferite într-un moment crucial al existenței. Pledoarie pentru o atitudine responsabilă, pentru rectitudine morală și pentru forța de a-ți păstra omenia, oricît de dificile ar fi împrejurările, piesa Angelei Bocancea a beneficiat, în montarea semnată de Cristian Munteanu, de o tratare expresivă prin sobrietate, prin discreția mijloacelor utilizate. Regizorul a știut să reprime — și acesta a fost un însemnat cîștig pentru puterea de convingere a textului — accentele de melodramă, tentația declarativismului. În conturarea acestei imagini echilibrate, sugestive, un merit important revine interpretelor celor două roluri principale, Leopoldina Bălanuță și Violeta Andrei,

ca și celorlalți actori, printre care Eugenia Popovici, Ilcana Stana Ionescu, Ruxandra Sireteanu, Ion Marinescu, Mitiță Popescu.

● **Tineretea ideilor**, de Ioan Robescu, este inspirată de o temă de actualitate: creativitatea tehnică românească. Cu unele inabilități, cu articulații adesea rigide, piesa reține atenția prin tonul cald, sincer al demonstrației, prin lipsa de artificii. Aceste merite ale textului au fost fructificate cu profesionalism de autorul regiei artistice, Dan Puican, care a reușit să extragă din materialul dramatic momentele bine închegate și să le aducă în prim-plan. Un rol bun, un personaj lucrat cu mină sigură, cu instinct al adevărului scenic, realizează Șerban Cella; aprecieri se cuvin, de asemenea, și celorlalți interpreți, printre care Adina Popescu, Ion Marinescu, Matei Alexandru, Sorin Medeleni.

● Fie și câteva rinduri numai, câte îngăduie spațiul acestei rubrici, trebuie să acordăm dramatizării după **Doamna Bovary**, de Gustave Flaubert, realizată de Rodica Suciu-Stroescu (regia, Titel Constantinescu). Concentrarea și adaptarea pentru teatrul radiofonic nu sînt fără cusur, dar rezultatul răspunde multora dintre exigențele unei asemenea întreprinderi, de ținută culturală; nu este fără cusur nici montarea, dar și aceasta se recomandă print câteva momente de reală forță artistică. Remarcabilă, profund semnificativă, interpretarea celebrei eroine flaubertiene, de către Valeria Seciu, alături de care menționăm contribuții actoricești de reală valoare, datorate lui George Constantin, Mircea Albulescu, Ștefan Mihăilescu-Brăila, Ion Marinescu, Victoria Mierlescu etc.

Cristina DUMITRESCU

„Rampa“, acum 50 de ani noiembrie 1931

Un jubileu la Național: O noapte furtunoasă. Al o sutălea spectacol, de la premiera din ianuarie 1879! Este invitată, în reprezentare, Maria Ciucurescu, inegalata Veta, impusă de însuși Caragiale, în istorica distribuție a premierei absolute. În Zița e distribuită foarte tinăra Elvira Godeanu (peste două decenii, o va întrupa pe Joița!). ● La Craiova (unde actrii lucrează în condiții eroice), se reia o piesă din alte vremi, *Casta-Diva* de Haralamb Lecca. Protagonisti, Nicu Dimitriu, Remus Comăneanu, Nel Dordea. ● Ion Marin Sadoveanu... navetist: a fost numit director al Naționalului clujean, dar Alecu Mavrodî, omologul bucureștean, îl solicită pentru conferințele teatrale mult apreciate de public. ● Bucureștii trăiesc un eveniment muzical: George Enescu dirijează, la Ate-

neul Român, *Rapsodia română, Suita de orchestră, Poema română*. ● Tânase revine în Capitală, după mai multe săptămîni de turneu, și anunță spectacole cu prețuri „populare“ (bîntuie criza și teatrele au fost obligate să reducă prețurile). Pînă la viitoarea fastuoasă premieră. Mia Apostolescu, Lizica Petrescu, Lulu Savu, Gugaru joacă deocamdată „la cartier“. ● La radio, conferențiază profesorii G. M. Cantacuzino și Sextil Pușcariu. ● Soare Z. Soare pune în scenă una dintre numeroasele dramatizări ale romanului *Idiotul*. Nu insinuează, oare, Gogu Ciprian, că succesele lui Soare stau în distribuții? Iată: Mاريوara Zimniceanu, G. Calboreanu, I. Finteșteanu, R. Bulfinski... ● Aura Buzescu și George Vraca sînt aplauzați în spectacolul de la Teatrul Maria Ventura, cu drama lui

Somerset Maugham, *Scrisoarea*. Alături de Cronin, scriitorul va bate toate recordurile de editură ale deceniului. ● Într-o dulce fraternizare îi aflăm pe actori în sala Operei, la festivalul sindicatului lor... Arghezi — fost cronicar dramatic și dramaturg nedivulgat (abia azi apar inedite!) — citește din opera sa. ● O premieră, reținută de istoria revistei: *Bonsoir, Alhambra!* Marilena Bodescu, Silly Vasiliu, Aurel Munteanu, Nae Roman, într-un spectacol în care se face auzită tinăra muzică ușoară românească. ● În repertoriul Operei Române, *Voievodul țiganilor* și *Don Pasquale*. Sub bagheta lui I. Nona Ottescu cîntă Margareta Metaxa, George Folescu, Mircea Lazăr. ● În curînd, reeditarea succesului de la începutul veacului, repurtat de același regizor Paul Gusty: *Azlul de noapte* va prilejui creații antologice noi distribuții (R. Bulfinski, G. Ciprian, N. Bălțăteanu, G. Calboreanu, I. Manu, I. Finteșteanu, Sonia Cluceru).

I. N.